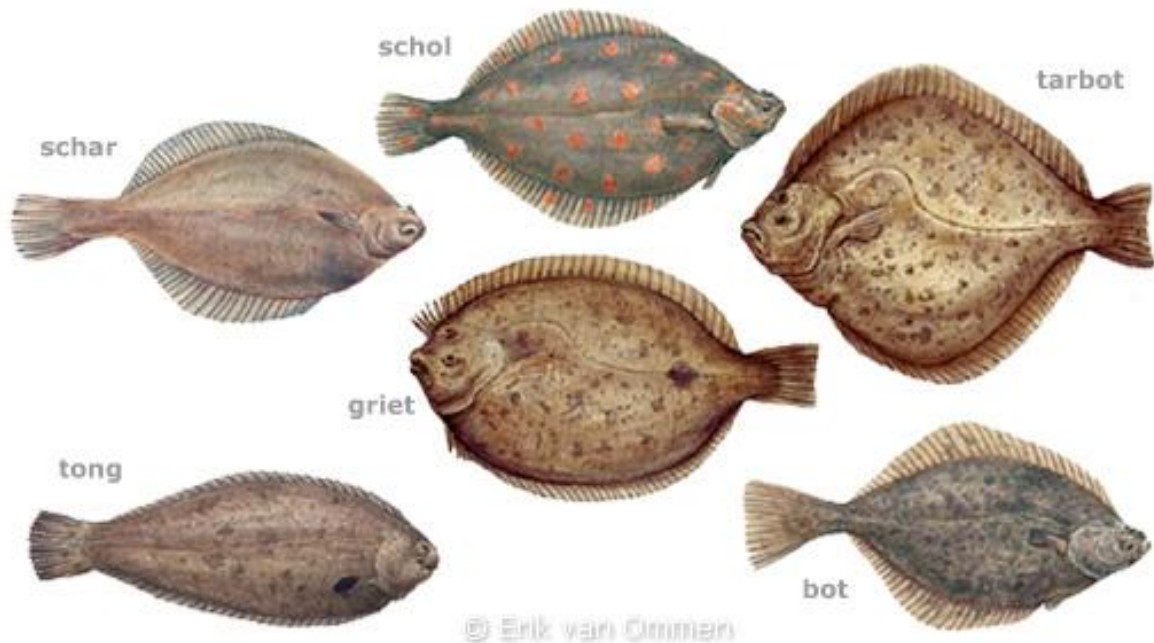

OP HET STRAND

informatie: platvissen

De meeste platvissen zijn echte bodemvissen. Door hun platte vorm kunnen ze zich daar goed verstoppen. Ze camoufleren zich door de kleur van de ondergrond na te bootsen. Op een zandbodem worden ze zandkleurig gespikkeld, op een grindbodem gevlekt met de kleuren van het grind. Je ziet ze dan haast niet meer liggen. Platvissen beginnen hun leven als normaal, rechtop zwemmend visje, maar als volwassen dier verandert dat. Dan verhuizen hun ogen naar één van de zijkanten van de kop terwijl de vis op de andere zijkant gaat liggen.

Van rond naar plat

Platvissen komen als piepkleine rondvisjes uit het ei. Ze zwemmen die eerste weken in de waterkolom. Aan iedere kant van hun lichaam zit dan een oogje. Na een week of twee beginnen ze te veranderen en trekken ze naar de zeebodem. Die verandering begint met de verplaatsing van het oog. Al heel snel staan de ogen van de larfjes niet meer keurig naast elkaar, maar lijkt het of ze scheel beginnen te worden. Bij de meeste soorten verschuift het linkeroog naar de rechterkant van de schedel. Daardoor schuift het hele schedelbot ook mee. Doordat de ogen dan aan één kant van het lichaam zitten, kunnen ze op één zijkant op de zeebodem liggen en toch beide ogen gebruiken. De huidskleur verandert ook mee. De zijkant die naar de bodem is gericht wordt lichtgekleurd, terwijl de zijkant waar de ogen naartoe zijn verhuisd vaak donker van kleur is. Met de hele metamorfose verandert ook het dieet van de vis. Als in de waterkolom zwemmend larfje eten ze plankton. Op de bodem veranderen ze in vleesetende roofvissen. Het maag-darmstelsel moet zich dan ook aanpassen aan het nieuwe dieet.

Kinderkamer gezocht

Veel platvissen groeien op in de Waddenzee of dicht langs de Noordzee-kust. Daar is het water lekker warm, is veel voedsel te vinden en zijn minder grote vissen die ze op willen eten. Schol en tong zijn vissoorten die gebruik maken van deze 'kinderkamer'. De vissen komen in de diepere delen van de Noordzee uit het ei en trekken als larfje naar de kustgebieden en de Waddenzee. De laatste tijd worden daar echter steeds minder jonge scholletjes gezien. Nu is het niet zo dat de schol is verdwenen uit de diepere delen van de Noordzee; de laatste jaren zwemmen er juist veel. Het lijkt er dus op dat de jonge schollen andere plekken opzoeken om groot te worden. Onderzoekers denken dat dit aan de temperatuur van het zeewater ligt. Die wordt geleidelijk aan hoger.

Waarschijnlijk vinden de jonge scholletjes het tegenwoordig te warm geworden in het kustwater en de Waddenzee en kiezen ze nu voor koeler, dieper water om op te groeien.

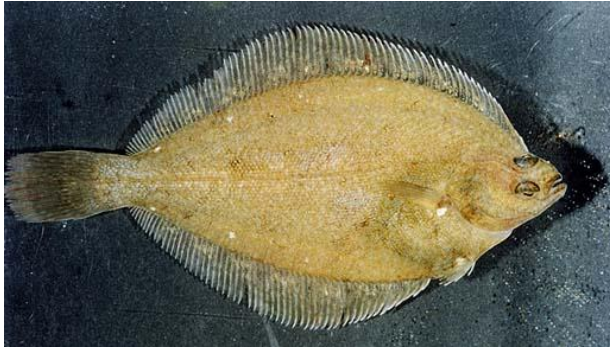
bot

Bot is de enige platvis die zonder problemen het zoete water opzwemt. Er worden botten gevonden in de Rijn bij Basel. Ze leven dan ook het liefst in brakke wateren. Waar één bot ligt, zijn er vaak meer, maar door de goede camouflage zijn ze moeilijk te ontdekken. De ogen van een bot zitten meestal aan de rechterkant, maar sommige hebben ze links.

griet

Grieten zijn platvissen die zich heel goed kunnen camoufleren door de kleuren en het patroon op hun rug aan te passen aan de omgeving. Doordat ze bijna niet te zien zijn op de zeebodem, kunnen ze voorbij zwemmende garnalen en vissen grijpen vanuit een hinderlaag. Griet heeft, in tegenstelling tot de meeste andere platvissen, beide ogen aan de linkerkant van het lichaam. Jonge griet eet garnalen. Oudere dieren schakelen over op vis: eerst grondels, later zandspiering, haring en jonge kabeljauwachtigen.

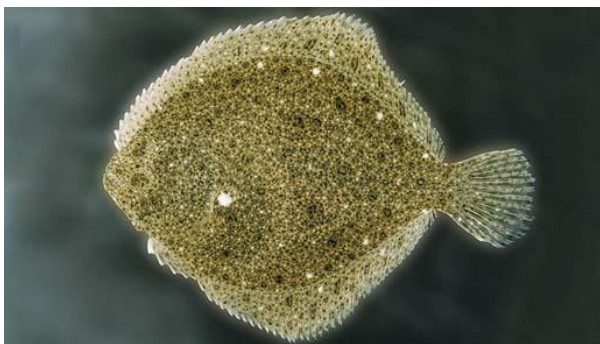
schar

Scharren hebben hun beide ogen aan de rechterzijde van het lichaam, net als schollen en botten. Je kunt ze volop vinden op de bodem van de Wadden- en Noordzee. In Nederland wordt schar tegenwoordig niet zoveel gegeten. Tarbot en griet die hebben aanzien, de ordinaire schar niet. Het 'onkruid van de zee' wordt hij wel genoemd. Vroeger hingen in vissersdorpen de scharretjes in de wind te drogen aan de lijn. Daar werd dit visje toch nog een bijzondere delicatessen van. Schar is nu een vis voor de export naar Japan. Daar kunnen ze hem wel waarderen.

schol

Schol is waarschijnlijk de bekendste vissoort van de Noordzee. De meeste mensen kennen deze platvis wel, al is het van hun bord. Schol is, naast tong, een van de meest gegeten vissoorten. Schollen hebben opvallende oranje vlekjes op de bovenzijde. Toch kun je ze bijna niet zien liggen als ze zich half in de zeebodem hebben ingegraven. Net als bij de meeste andere platvissen zitten beide ogen aan de rechterkant van het lichaam. Ze zwemmen met een golvende beweging. Daardoor krijgen ze een extra duwtje in de rug van het water dat tegen de zeebodem terugkaatst.

tarbot

Deze grote platvissen nemen heel makkelijk de kleur van de zeebodem aan. Door zich zo goed te camoufleren kunnen ze vanuit een hinderlaag voorbijzwemmende kreeftjes en vissen vangen om op te eten. De meeste platvissen hebben hun beide ogen aan de oorspronkelijke rechterzijde van hun lichaam, maar bij de tarbot zitten ze links. Tarbotten kunnen behoorlijk groot worden, maximaal wel een meter lang.

tong

Tongen hebben hun naam te danken aan de langwerpige vorm van hun platte lijf. Ze kunnen zich bijna helemaal ingraven in de zand- en modderbodems waar ze graag op leven. Net als bij de meeste andere platvissen zitten beide ogen aan de rechterkant van het lichaam. Met tastdraadjes onder hun bek zoeken ze naar wormen. Het zijn echte nachtjagers. Om te paaien trekken ze naar vaste gebieden in de zuidelijke Noordzee. 's Nachts wagen ze zich dan ook wel eens ver boven de zeebodem waar ze zich door de zeestroming mee laten voeren.